



รายงานสถานการณ์การระบาดศัตรูข้าว

วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖

ศูนย์ประสานงานการจัดการศัตรูพืช

โทร. ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔ โทรสาร ๐๒-๙๕๕๑๕๑๔

E-mail: Bio53@hotmail.com , Agriqua32@doae.go.th

๑. สถานการณ์การระบาดศัตรูข้าว

พื้นที่ปลูกตามรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัด ณ วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๖๔ จังหวัด มีพื้นที่ปลูกข้าว ๔๒,๓๘๘,๒๖๖ ไร่ สถานการณ์ศัตรูข้าว ในสัปดาห์นี้

เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล พบพื้นที่ระบาด ๔,๓๐๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๑ ของพื้นที่ปลูก พบการระบาดในข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน ๑๕๐ ไร่ อายุ ๔๐ - ๖๐ วัน ๑๙๒ ไร่ และข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน ๓,๙๖๓ ไร่ ในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ชัยนาท กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี และจังหวัดพิษณุโลก การระบาดลดลงจากสัปดาห์ที่ผ่านมา ๓,๑๙๓ ไร่

โรคไหม้ พบพื้นที่ระบาด ๘,๕๒๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๒ ของพื้นที่ปลูก พบการระบาดในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ๔,๐๓๑ ไร่ และจังหวัดมุกดาหาร ๔,๔๙๕ ไร่ การระบาดเพิ่มขึ้นจากสัปดาห์ที่ผ่านมา ๓,๒๙๗ ไร่

๒. สาเหตุการระบาดของโรคไหม้

๑. ใช้พันธุ์ข้าวที่อ่อนแอต่อโรค

๒. ใช้เมล็ดพันธุ์และปุ๋ยเคมีที่ให้ธาตุไนโตรเจนสูงเกินคำแนะนำจึงเป็นสาเหตุทำให้เชื้อราเข้าทำลายได้ง่าย

๓. ข้อสังเกตการระบาด

ถ้าต้นข้าวได้รับเชื้อราเข้าทำลายจะแสดงอาการ ดังนี้

ระยะกล้า

ที่ใบเป็นจุดสีน้ำตาลคล้ายรูปดาหรือรูปกระสวยทอผ้า หัวท้ายแหลม ตรงกลางแผลมีจุดสีเทา เมื่อแผลขยายลูกกลมติดต่อกันอยู่ทั่วไป ในกรณีที่โรคระบาดรุนแรงกล้าข้าวจะแห้งพุบตายทั้งกอ อาการคล้ายถูกไฟไหม้

ระยะแตกกอ

อาการของโรคพบได้ที่กาบใบ ข้อต่อใบและข้อต่อของลำต้น ขนาดแผลจะใหญ่กว่าที่พบในระยะกล้า แผลจะขยายลูกกลมติดต่อกัน ที่บริเวณข้อต่อใบจะมีลักษณะแผลสีน้ำตาลดำและใบมักจะหลุดจากกาบใบ

๔. การควบคุมการระบาดไม่ให้ขยายพื้นที่

๑. สำรวจแปลงนา อย่างสม่ำเสมอถ้าพบอาการของโรคไหม้ข้าวควรให้ปฏิบัติดังนี้

๑.๑ ใช้เชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) พ่นอัตราตามคำแนะนำในฉลาก

๑.๒ ใช้เชื้อไตรโคเดอร์มาอัตรา ๑ กก./น้ำ ๒๐๐ ลิตรพ่น

๒. ถ้ามีความจำเป็นให้ใช้สารเคมีพ่นเฉพาะจุดที่พบการระบาดเพื่อควบคุมไม่ให้เชื้อราแพร่กระจายขยาย

เป็นวงกว้างออกไป สำหรับสารเคมีที่ใช้ ได้แก่

- อิติเฟนฟอส ๕๐ เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา ๒๐-๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร

- บลาสติซิดิน-เอส ๒ เปอร์เซ็นต์ อีซี อัตรา ๒๐-๒๕ ซีซี ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร

- ไตรไซคลาโซล ๗๕ เปอร์เซ็นต์ ดับบลิวพี อัตรา ๑๐-๑๖ กรัม ผสมน้ำ ๒๐ ลิตร

ควรพ่นในแปลงข้าวที่มีประวัติว่าเคยมีโรคระบาดมาก่อน การใช้สารเคมีพ่นซ้ำกันหลายครั้ง เชื้อราจะต้านทานสารเคมีหรือดื้อยา ดังนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้เชื้อราต้านทานสารเคมี จึงควรเลือกใช้สารเคมีบางชนิดพ่นสลับกัน ทั้งนี้ในการใช้สารเคมีควรใช้ด้วยความระมัดระวัง และคำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวผู้ใช้และสภาพแวดล้อม

๕. การเฝ้าระวังและเตือนภัย

๑. อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านและศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูข้าวอย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์
๒. สมาชิกศูนย์ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์จากการสำรวจและรายงานข้อมูลให้เจ้าหน้าที่
๓. หากพบหนอนกระทักกล้าให้เตือนเกษตรกรสมาชิกชุมชนให้สำรวจแปลงนาของตนเองและแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการควบคุม

๖. การคาดการณ์

จากสภาพอากาศโดยทั่วไปทั่วประเทศที่มีฝนตกต่อเนื่อง หลังจากฝนตกทำให้อากาศร้อนขึ้นเหมาะสมต่อการแพร่ระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและโรคไหม้ โดยเฉพาะเกษตรกรที่ปลูกข้าวพันธุ์ปทุมธานี ๑ ขอให้เฝ้าระวัง การระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์หอมมะลิ ๑๐๕ ขอให้ตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอเพราะอาจเกิดการระบาดของโรคไหม้รุนแรงได้

๗. การดำเนินงาน

๑. ศูนย์ประสานงานการจัดการศัตรูพืช แจ้งเตือนทุกจังหวัดเฝ้าระวังการระบาดของโรคไหม้ข้าวและเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
๒. เจ้าหน้าที่กลุ่มงานอารักขาพืชจังหวัดชัยนาทลงพื้นที่ตรวจสอบพื้นที่ระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ในพื้นที่อำเภอเมืองและอำเภอสรรคบุรี สนับสนุนเกษตรกรในการผลิตขยายเชื้อราชีวเวเรีย ใช้กับดักแสงไฟล่อจับตัวเต็มวัย ฉีดพ่นสารสะเดา และแนะนำให้เกษตรกรใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและถูกวิธีใช้ในการป้องกันกำจัดเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล
๓. เจ้าหน้าที่กลุ่มงานอารักขาพืชจังหวัดศรีสะเกษ ชัยนาท กำแพงเพชร อุทัยธานี และจังหวัดพิษณุโลก ลงพื้นที่ตรวจสอบพื้นที่ระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล พร้อมทั้งแนะนำเกษตรกรเจ้าของแปลงสำรวจแปลงนาของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

๘. ผลการดำเนินงาน

- ๘.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอ ประชาสัมพันธ์โดยสื่อท้องถิ่น
 - ๘.๑.๑ แนะนำให้เกษตรกรปลูกข้าวพันธุ์ต้านทาน เช่น กข๒๙ กข๓๑ กข๔๑ กข๔๗ สุพรรณบุรี ๑ สุพรรณบุรี ๒ สุพรรณบุรี ๓ พิษณุโลก ๒
 - ๘.๑.๒ ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเจ้าของแปลงสำรวจแปลงนาของตนเองอย่างสม่ำเสมอทุกสัปดาห์
 - ๘.๑.๓ เมื่อพบตัวเต็มวัยของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ให้รณรงค์ใช้เครื่องดูดแมลงอย่างเร่งด่วน
- ๘.๒ กรณีเริ่มพบว่ามี การระบาดของโรคไหม้ ในฤดูถัดไปให้เกษตรกรปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังนี้
 - ๘.๒.๑ ใช้พันธุ์ต้านทานต่อโรคไหม้ เช่น ปทุมธานี ๑ สุพรรณบุรี ๑ ชัยนาท ๑ พิษณุโลก ๑ เป็นต้น
 - ๘.๒.๒ ไม่ควรหว่านข้าวหนาแน่นเกินไปเพราะจะทำให้ยับลม เป็นตัวส่งเสริมให้เชื้อราแพร่กระจายและพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว ควรใช้เมล็ดพันธุ์ตามคำแนะนำของราชการ อัตรา ๑๕-๒๐ กก./ไร่
 - ๘.๒.๓ ลดปริมาณการใช้ปุ๋ยไนโตรเจน ไม่ควรใช้มากกว่า ๒๐-๕๐ กก./ไร่ วิธีนี้อาจมีผลกระทบต่อผลผลิตบ้างแต่จะช่วยไม่ให้ข้าวอ่อนแอต่อโรค
 - ๘.๒.๔ เพิ่มปริมาณซิลิกาให้แก่ต้นข้าว เพื่อต้านทานต่อโรค โดยใช้ปุ๋ยหมักและแคลเซียม
 - ๘.๒.๕ นอกจากการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีการต่างๆ แล้ว อาจใช้สารเคมีคลุกเมล็ดพันธุ์ เช่น เบนโนมิล ผสมกับไธแรมหรือคาร์ซูก้าไมซิน คลุกเมล็ดก่อนปลูกหรือแช่เมล็ดในสารละลายเคมี นาน ๒๔ ชั่วโมง ก่อนปลูก